

DAMUNT

DAMUNT

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL - SANT JOAN - AGOST 1.997 - NÚM. 75

DAMUNT DAMUNT

Revista d'informació local
SANT JOAN (MALLORCA)

AGOST 1.997 - Núm. 75

Dipòsit legal PM-673-1991

Domicili: Major, 68
07240 - SANT JOAN (MALLORCA)

Director:

Miquel Florit Huguet

Redacció:

Guillem Morlà Adrover

Fotografia:

Miquel Florit Huguet

Dibuixos :

Joan Morey Company

Col·laboradors:

Amador Antich Bauzá
Andreu Bauzá i Joan
Carles Costa Salom
Gabriel Company Gayà
Miquel Florit Huguet
Cati Gayà Bauzá
Catalina Jaume Ginard
Bàrbara Mates Sastre
Joan Morey Company
Guillem Morlà
Marc Vidal Bonet

Imprimeix:

**APÓSTOL Y CIVILIZADOR
PETRA (MALLORCA)**

NOTA: Els articles publicats sols
expressen l'opinió dels seus
autors. La revista no s'identifica
necessàriament amb el seu
contingut.

CONTINGUT

NOTICIES LOCALS

pàg. 3, 4, 5 i 6

POEMES I GLOSES

pàg. 3 i 7

ENTREVISTES

- **Paquita Hernández**
pàg. 8, 9 i 10
- **Rimma Andrianova**
pàg. 11
- **Maria Mates**
pàg. 12 i 13

COL·LABORACIONS

- * Per la vila i fora de la vila - Fermadores de bísties
pàg. 14, 15 i 16
- * Contarelles i memòries(V)
pàg. 17 i 18
- * Visita de dos amics
pàg. 19 i 20
- * Vivències i temps pel record
pàg. 20 i 21
- * Necessit parlar amb tu
pàg. 22
- * Un mes de treball a Leeds
pàg. 22
- * A Sant Joan no hi ha res per divertir-se
pàg. 23
- * Centre coordinador de biblioteques
pàg. 24

PORTADA: NATAXA

♣ **EL C.E. SANT JOAN,
ALTRE VOLTA AL
CAMPIONAT DE 2ª
REGIONAL**

El C.E. Sant Joan ha iniciat la preparació per participar un any més al Campionat de 2ª Regional, que començarà el 14.09.97 amb el partit Sant Joan - Artà. La competició comptarà amb 18 equips i són nous enguany a aquesta categoria els descendits de 1ª Regional: Petra, Playas de Calvià i Colònia i els ascendits: Marratxí, Constància, U. E. Poblera i Artà.

Per començar la temporada el Sant Joan s'enfrontà el dia 9 al Pla de Na Tesa de 1ª regional.

El nostre equip dona una bona impressió i entre les noves incorporacions hi figuren els santjoaners Miquel Gayà (Fideuer), que enguany passa de juvenils a la regional i torna a l'equip Arnau Matas. Tomeu Miralles segueix com a entrenador.

Pel dia 31 d'agost el partit de les festes serà contra el Montuïri.

EFEMÈRIDES.-

Precisament aquestes festes es compliran 50 anys en que els Ajuntaments de Montuïri i de Sant Joan costejaren un trofeu que es disputa a dos partits. La U.D. San Juan visita al C.D. Montuïri per les festes de Sant Bartomeu i llavors els montuirers vingueren a Sant Joan, també per les festes; en uns dels primers partits al camp de Son Juny. La nota curiosa fou que els dos partits acabaren amb el mateix resultat de 0-0 i el trofeu es quedà a Sant Joan sense decidir qui en fou el guanyador.

**LA PENYA MOTORISTA
CELEBRARÀ L'EXCURSIÓ
D'ESTIU**

El diumenge dia 10 d'agost la

Penya Motorista celebrà la seva Excursió d'Estiu, que enguany començà amb la visita a les Coves dels Hams. Una visita que agrada a tots per la finesa i bellesa del recorregut subterrani, especialment meravellà la garridesa del llac travessat per una barqueta portant un violinista que ens oferí un petit concert. Llavors a la platja de S'Illot amb un sol un tant tapat, pogueren els excursionistes gaudir d'un bany. A continuació al Hotel Pinomar gaudirem d'un gustós dinar, brindant amb cava per la prosperitat de la Penya. Els assistents es mostraren satisfets d'aquesta programació emmarcada dins el 41 Aniversari. Molts d'anys.

Joan Jaume Nígorra

♣ **NECROLÒGIQUES**

Antoni Mates Sastre (Carter), morí el passat dia 21 de juliol a l'edat de 80 anys, víctima d'un accident de trànsit.

Aquest santjoaner resident a Ciutat, venia freqüentment a Sant Joan. Brigada d'Infanteria, havia treballat com a funcionari de del Ministeri de Justícia. Des de molt jove mostrà el seu esperit castrense, presentant-se l'any com a falangista voluntari a lluitar contra les forces republicanes que desembarcaren a Porto Cristo, Sa Coma, i va seguir incorporat fins que acabà la guerra civil.

Aficionat a fer versos, com els seu germans Joan i Bàrbara, des de el front es dirigí a un home santjoaner que tenia una filla de la seva edat, demanant-li si aquesta podria ser la "seva madrina de guerra", contant-li les penalitats de la guerra.

Contesta al pare de la "madrina de guerra" amb els següents versos:

"Haciendo tanta penitencia
por dentro de estas trincheras
mereces unas estrellas

color de oro muy bellas
por darte tu recompensa.
Contestà altra vegada Toni Mates amb aquests altres versos:
Que honra podrá tener
i que recompensa tan grande
que un hijo poder caer
en defensa de su madre.
Descansi en pau el difunt i rebin el nostre condol els seus familiars.

Magdalena Ramis Bibiloni, mare de Mn. Nofre Torres, ex-rector de la parròquia de Sant Joan, el passat 24 de juliol a Ciutat. Al funeral celebrat a Sa Vileta hi assistí un reduït grup de santjoaners.

Rebi el nostre condol Mn. Nofre Torres i altres familiars.

Catalina Bou Mas (Cobor eta), morí inesperadament el dia 11 d'agost a l'edat de 70 anys, després d'una curta malaltia.

Catalina Cobor eta que en la seva joventut fou una modista distingida, una vegada casada passà a treballar al camp amb dedicació exclusiva.

Descansi en pau la difunta i rebin el nostre condol el seu marit Mateu Gayà, les seves filles Margalida i Catalina, fills polítics Llorenç i Arnau, net Miquel germans i altra família.

♣ **RECORDANT NA PAQUITA**

Passares les "vacacions" en la nostra companyia i en una gran harmonia férem moltes d'excursions mostrant-te molts de racons del mar i la ruralia però el minuts d'alegria domés són de vint segons. Abans de venir pensàvem ja pocs dies faltaran per anar a Son Sant Joan allà on t'esperàvem però els dies mos volaren i en gran amor et recordam i lo cert és que t'enyoram més que abans no te enyoràvem

Marc Vidal i Bonet

♣ NOCES D'OR

El matrimoni format per Joan Gayà Barceló (Parric) i Francisca Bauzà Nicolau (Reimoro), que es casà el 9 d'agost de 1947, celebrà el passat dia 10 d'agost les seves noces d'or amb una missa d'acció de gràcies en el Santuari de Consolació i posteriorment un sopar, on es reuniren els seus familiars i amics.

Aquest matrimoni té un fill, una filla i tres nets.

La nostra cordial felicitació als "noviis" i familiars.

♣ EL PARE BARTOMEU PASTOR DESIGNAT SUPERIOR D'ARTÀ.

Des de fa unes setmanes el pare Bartomeu Pastor Oliver, de Solanda, és el nou Superior del convent que l'Ordre Franciscana té a Artà on tants d'anys residí i morí el també franciscà Pare Rafel Ginard.

El pare Bartomeu, que ha residit a Viena i Roma anteriorment havia exercit un càrrec de superior en el convent de Cura.

♣ ELS NINS DE LA GUERRA

La dematinada del dia 25 d'agost en viatge des de Moscou, arribaren a Mallorca 61 nins, amb edats compreses entre els 8 i 15 anys. Són nins txetxens i albanesos, quasi tot orfes, que estaran un mes llarg, acollits per famílies mallorquines.

A l'aeroport de Son Sant Joan les estaven esperant les famílies que les han acollit, entre elles la família Bauzà - Barceló (Joan Caldarer), que repeteix aquesta experiència d'acollir una altra vegada una nina russa.

Tots arribaren cansats, temorencs, amb son enrera i

molts d'ells plorant. Quasi tots venien amb la robeta que duïen posada, sense gens d'equipatge i sobre tot portant dins el seu record tots el horrors de la guerra.

Nataxa, la nina de 12 anys que compartirà la llar de can Caldarer amb les tres filles de Joan i Margalida, na Maria del Mar, Margalida i Martina, que els primers moments d'estada a Sant Joan es trobava "bloquejada", plorant amb freqüència i gràcies a l'esment i desvetllament d'aquesta família santjoanera i l'ajuda que les oferí la traductora russa Rimma Andrinova, que providencialment es trobava a Sant Joan, hoste de la família Payeres - Gomis, ara la nina Nataxa a tornat a somriure i gaudir de la vida.

El proper mes parlarem més extensament del esdeveniment.

♣ ARRIBÀ UN ALTRE NIN TXETXENO

Una setmana després de l'arribada de Nataxa, un altre nin Txetxeno, en Timur, de 14 anys, ha vingut a Sant Joan, on serà hoste de Joana Jaume (de can Bufali) durant unes setmanes.

Timur és un al·lot de caràcter obert i molt actiu, no està aturat mai, tant li va la bicicleta com el baló, nedar, etc.

♣ ESCOLA D'ESTIU 97

Organitzat per AMPA, durant els mesos de juliol i agost, s'està fent "l'escola d'estiu" en el Col·legi Públic de son Juny, essent les monitores n'Antònia Torrens i Immaculada Gayà.

L'horari és de 9 a 13 hores. La partida es fa a les 9 h. des de la Plaça de la Constitució i l'arribada és a les 13 h. a la Plaça del Centro.

A "l'escola d'estiu" es fan diverses activitats i jocs, tallers de fang, pintura, teatre, excursions pel terme, etc.

L'escoleta Sant Vicens de Paül també ha organitzat un curset d'estiu per a nins i nines de tres anys.

♣ COTXE CREMAT

L'horabaixa del dia 5 d'agost, devers les 20h., un cotxe peugeot propietat del popular Hassan, es calà foc davant la casa n.6 del carrer Belisari habitada per marroquis. La gran fumada congregà a unes dotzenes de persones que una distància prudent miraven el foc i fum, mentre un reduït grup de voluntaris, un rera l'altra, tiraven poals d'aigua sense aconseguir esvaïr el foc. Finalment fou apagat gràcies a l'eficàcia d'un extintor.

♣ ADMESOS A LA UNIVERSITAT

La UIB ha fet públic el segon llistat d'alumnes admesos a les carreres universitàries. Entre ells hi ha Antoni Ferriol Martorell (Administració i Direcció d'Empreses). Enhorabona!

♣ BERNADÍ MOREY PRESIDENT D'UN GRUP EXCURSIONISTA

"En Bernadí Morey de Sant Joan, a qui veim amb el seu ca de bestiar mallorquí, fa 20 anys que regenta el Taller de Xapa i Pintura del Passeig del Rei d'Esporles.

En Bernadí és el President del Grup Excursionista d'Esporles" Aquesta nota apareguda damunt l'Estel de Mallorca (15-7-97) es referia a un fill d'en Bernat Bovarrí casat amb na Curra i nat a Sant Joan.

♣ "AIRES DE PAGESIA"

El grup local de balls "Aires de Pagesia", acaba d'arribar d'un viatge per terres de Polònia, han estat onze dies de viatjar i recorre terres de la regió Bielsko-Biala, participant al XXXIV Certamen Internacional Folklòric.

Durant onze dies han fet vuit actuacions a diferents poblacions, un concert, una desfilada i han interpretat una cançó durant una missa que celebrà el Bisbe de la regió, el que durant el sermó es dirigí als grups assistents en sis idiomes, entre el quals el castellà.

Des de la primera actuació ja es va notar el bon ambient que respirava el públic a favor dels nostres balls, els quals eren molt llargament aplaudits, fent necessari al final, repetir uns quants balls més.

Xeremies, Dimoni, balls i tot el conjunt, obtenia èxit rera èxit. Al final tots aquests esforços feren que el jurat compost per set personalitat de diferents nacions, folkloristes, músics, coreògrafs i dirigents de C.I.O.F., organitzador del festival, els han concedit el més important del premis: "el millor conjunt de la música, balls i cançons".

Estam molt contents d'aquest guardó i que no sigui el darrer.

Carles Costa

♣ *La gent del nostres pobles* "Sant Joan" a "canal 4"

El passat divendres dia 8 d'agost al vespre (22,10h.), que es repetirà el dissabte dia 9 a las 17,45h., el C-4 (Televisió Insular de Mallorca), va emetre el programa de la sèrie "La gent dels nostres pobles" dedicat a Sant Joan.

Mitjançant pasquins i una crida, es donà avis de l'emissió d'aquest programa, que molts de santjoaners seguiren i altres enregistraren.

Per aquells que no veren el programa relacionarem la "nostra gent" que va intervenir. No em voldríem deixar cap i si ho feim la nostra omisió es involuntari.

Joan Mates Gayà (Pere-Mayol), batle accidental, parlar de l'actualitat santjoanera.

Mn. Gabriel Ferriol, que explicà la història de la parròquia i el museu parroquial, i també la del Santuari de Consolació, tot acompanyat d'unes encertades imatges.

Gabriel Company, el forner Boveta, que parlà de la fabricació del pa, les seves classes i dels diferents forns.

Joan Mates (Ferrer Peremates), explicà el procés de la construcció d'una filosa i contà una emotiva anècdota d'un covenet va construir als seus deu anys d'edat.

Guillem Bou (Cotonet), que improvisà unes quantes gloses.

Joan Mates Munar (Datiler), també dels forns "Morunys" (moros) i de la tradició del forn.

Joan Morey Company (Es mestre Morey), aquest professor d'E.G.B., que ha esdevingut mestre de música, musicòleg, i fabricant d'instruments musicals.

Baldament el seu nom hagi aparegut en diferents mitjans de comunicació i hagi un merescut prestigi dins el món del xeremiers, era quasi un desconegut per a molts de santjoaners. Les càmeres del Canal-4 han donat a conèixer als seus paisans a aquest mestre que té publicats i inèdits una sèrie de llibres referents a

la colla de xeremies, construcció d'instruments i la seva música, a més d'haver creat una escola de joves xeremiers i construït en el seu taller artesà més de mil instruments musicals.

Bàrbara Mates (Cartera), recità uns bells poemes inèdits, que ens agradaria veure algun dia publicats.

Toni Company (des Centro), Marga i Pilar, parlaren de la joventut i les diversions.

♣ MARROQUINS

Des de fa uns anys, un reduït grup de marroquins resideix i està treballant a Sant Joan. Durant aquests darrers mesos aquest grup d'immigrants procedents de Marràqueix ha augmentat considerablement. En el carrer Belisari hi ha dues cases habitades per marroquins, on van a menjar els migdies i a dormir el vespres. Que sapiguem, no han sofert cap tipus de discriminació per part dels santjoaners. I és que aquests immigrants marroquins, bons treballadors, viuen discretament, amb austeritat i decòrum, van als establiments comercials, on compren i paguen, i no han creat problemes de convivència, mostrant-se amables i respectuosos amb els santjoaners.

♣ A MIGUEL A. BLANCO

*Per un intent inhumà
víctima de traïció
morí Miguel Àngel Blanco
dins sa desesperació
i totel públic va sentir
per ell gran compassió
Déu l'hagi ben acollit
a l'eterna mansió
i trobi consol cristià
al qui li tenia amor
i tot lo mateix desitjam
per ses víctimes que han mort
amb semblant condició.*

Catalina
Jaume
de
Calicant

EXPOSICIONS

MILLORES A CONSOLACIÓ I AL CEMENTIRI

En el ple del Ajuntament del dia 5 d' agost, s'acordà incloure dins el Pla d'Obres i Serveis del CIM, per a 1998, dos projectes de millores.

El primer: reforma i embelliment parcial del Cementiri, referit a la part del Cementiri vell i a l'entrada, en la que s'inclou un velatori. El pressupost es d'uns quinze milions, amb una aportació d'uns dotze per part del CIM (el 80 %). L'altre projecte consisteix en la dotació de serveis a la prolongació del carrer de la Princesa, amb un pressupost de 6,9 i una finançació del CIM de 5,5.

S'informà de la subvenció del pla que afavoreix la millora del medi ambient anomenat Leader II, la construcció d'un marge, al darrer tram de la pujada a Consolació, a on hi ha el quart Misteri del Rosari, d'uns 70 mts, de llargària, com també l'ampliació de la vella escala que des de l'explanada accedeix a la terrassa de la cisterna. El pressupost es de 2,7 m. amb una finançació de 1,6 per part del pla Leader II.

Fou aprovat el compte General del Pressupost 96

Es donar el vist i plau a la modificació del estatuts del Consorci per a la dinamització econòmica del medi rural anomenada Zona 5B que pràcticament englobava sols els pobles del Pla de Mallorca. Ara aquesta organització que afavoreix el medi rural, serà ampliada a altres pobles rurals i la seva seu es traslladarà de Palma al poble de Campos.

De les Festes Patronals a que es referia el punt 10 de l'Ordre del dia es limitaren sols a repartir als regidors un esborrany del programa.

En el capítol de precís i preguntes, no s'han formularen cap. No obstant el batle informà de la visita a Sant Joan, del Conseller de Medi Ambient, feta el mateix dia del ple.

En aquesta conversa queda clar la renúncia del Ajuntament a la construcció del polisportiu comarcal, ja que per les seves característiques no interessa al poble, com també pel fet de que seria l'Ajuntament el que hauria de sostenir-lo endemés dels inconvenients que pot representar als esportistes el desplaçaments a la nostre vila. Lo que si pareix es farà un estudi per a la construcció d'una via que sense allunyar-se del poble afavoresqui la circulació per fora del nucli urbà.

Al mateix temps el Conseller li va comunicar que ja es podien adjudicar les obres d'embelliment del Passeig Bartomeu Bauzá (Camí de Consolació), que ha estat inclòs dins el anomenat Pla Mirall.

Després del Ple, el Batle ens comunicà, que les previsions són que tant la reforma d'embelliment del Passeig Bartomeu Bauzá com les obres descrites en el Pla Leader II i també l'empedrat de la explanada de darrera Cas Donat, amb una aportació del CIM, estiguin enllestides abans de la Festa del Quart Diumenge de l'any vinent.

Joan Jaume Nigorra

HISTÒRIES FORMOSES DE L'EDAT MITJA

Quan un senyor amb so cavall
feia passes pel jardí,
amb so mateix anar i venir
trepitjava a un vassall
que a peu s'esmolava el call,
deia el poble pelegrí:
perdoni que tenc per mi
li he posat es peu davall

El qui aquest escrit va escriure
contava la veritat
quan un senyor al seu criat
li donava el dia lliure
no ho heu de prendre per riure
el pobre desgraciat
quedava condecorat
d'un banyam com un bou "miura"

El virrei d'aquell comtat
el va enviar a demanar
perquè hi anàs a lluitar
defensant la llibertat
i el senyor ben aviat
en el cavall va muntar
i la seva espasa posà
del virrei a seu costat

Posà el senyor a la senyora
cinturó de castedat
i just darrera el seu criat
li va obrir sa penyora
li deixà sa brumidora
com si haguessin grufat
es pel arveixinat
vermella com una mora

Gabriel Company
Fornier Boveta

REFLEXIONS (IV)

Què deu esser bon germà
que tenc tan poc capital
deu esser que he fet es pardal
i no n'he sabut guanyar?
O no les he sabut guardar
gastant com un animal?
Dòmes per estar cabal
me n'he fartat de lluitar

Gabriel Company
Fornier Boveta

A LA FAMÍLIA BAUZÀ - BARCELÓ

Hi ha un fons de caritat
entorn del vostre redol
cada any li donau consol
i amor a un marginat
aquest any com l'any passat
heu fet un fet que commou
i l'any que ve si Déu ho vol
repetireu la bondat

Gabriel Company
Fornier Boveta

DEDICAT A TONI MATES (CARTER)

Morí Toni Mates Sastre
víctima d'un accident
que l'hagi ben acollit
nostre Déu Omnipotent
i doni consol cristià
a tota la seva gent

A LA FAMÍLIA BAUZÀ - BARCELÓ

De tots mereixen s'elogi
i sa nostra atenció
un matrimoni que hi ha
compost per Joan Bauzà
i Margalida Barceló,
fa dos anys que s'ofereixen
per compartir el seu amor
amb algun ser que se troba
dins l'amargura i tristor
i ells s'esforcen tot quan saben
amb intent d'alegrar-lo
els temps que sobrevindrà
i pensen que ser solidaris
ennobleix el cor humà.

DEDICAT A JOANA JAUME

També na Joana Jaume
demostra ser una gran dona
i ha volgut contribuir
també en fer una obra bona
na acollit un bergantell
que si porta bé ell
podrà contar cosa bona
d'aquest Mallorca tan bell.

Catalina Jaume de Calicant

CONVERSA AMB PAQUITA HERNÁNDEZ UNA ARGENTINA DESCENDENT DE SANT JOANERS

M. Florit

Deixant de banda tots el tòpics de la "madre patria", la conversa que tinguérem amb Francisca del Carmen Hernández, ha estat una autèntica delícia, que de tenir temps, hauríem allargat hores i més hores. Amb accent i parlar amorós propi dels argentins i de tos els sudamericans. Paquita, com es anomenada en la intimitat, contestà a les nostres preguntes.

- On vas néixer?

- Vaig néixer a Tucumán, una província molt formosa de l'Argentina.

- Com és Tucumán?

- Allà li deim "jardí de la República" per la seva bellesa, la seva vegetació, l'aroma de les flors. Vaig néixer precisament a la capital: San Miguel de Tucumán. Tucumán fou bressol de la independència Argentina.

- Crec que molts de santjoaners i mallorquins anaren a parar a Tucumán.

- Tucumán és una petita província situada en el nord-oest (mestral) argentí, enmarcat per les muntanyes a l'oest i planícia a l'est. Podríem dir que és el cor del nord-est argentí per la seva activitat econòmica i comercial. Té la bellesa del paisatge nordenc però al mateix temps és cosmopolita i atractiva com tota ciutat nordenca, encara que diferent

i única per la calitat de la seva gent, de la seva idiosincràsia.

- Has dit que era molt bonic

- Els seus carrers adornats de lapachos, palos borrachos i tipas, perfumats per la tarongina i vestits pel blanc de la flor dels tarongers i el vermell dels seus fruits. És un racó colonial que contrasta amb l'arquitectura de avantguarda.

- Com és el clima?

- Sub-tropical, humit, socat per llargs rius. El més important és el Salí que travessa la província de nord a sud. Tucumán sedueix amb la seva exuberant vegetació.

- Contem coses de la teva terra.

- De la meva terra natal podria contar-vos moltes coses perquè té molta història i té

una geografia molt ampla i molt rica.

- Cambiem de tema. Qual és la teva feina? On treballes?

- La meva professió és de les més humils, mestra de grau con deim nosaltres. Actualment faig de vice-directora a l'escola n. 34 de la ciutat de Ushuaia, capital de la província Tierra de Fuego. A l'Antàrtida i illes de l'Antàrtida sud, a tres mil km de la capital federal en la província de Bons Aires i a 4.500 km enfora de la província on vaig néixer.

- Quin són els teus estudis?

- Som professora per l'Ensenyament Primari, títol que em permet la docència. He estudiat fins a tercer any de la carrera de Filosofia, que no he acabat i he cursat a la Universitat Nacional de Tucumán, Facultat de Filosofia i Lletres, així com dactilografia. D'una manera permanent segueixc fent cursos de perfeccionament i capacitació docent.

- Quan arribares a Mallorca?

- Vaig arribar a la matinada del dia 115 de juliol de 1997, a les quatre hores aproximadament i tenc previst tornar a l'Argentina el dia 4 d'agost de 1997.

- Què es el que més t'ha agradat de mallorca?

– És molt difícil respondre, tot és molt bonic a Mallorca, però si tenc que contestar amb sinceritat diré que les coves del Drach, és el que m'enduc dins els meus ulls. Em sap greu no haver pogut fotografiar-les, és difícil explicar amb paraules totes les meravelles i capritxos de la naturalesa que hi ha amagats dins les coves. També m'agrada la fàbrica de vidre de Guardiola, la fàbrica de perles Majòrica, son Marroig, la residència de l'Arxiduc Lluís Salvador, la serra de tramuntana, les platges que vaig visitar, la mar Mediterrània, en especial la badia d'Alcudia.

– Què et varen parèixer els mallorquins?

– Més que tot Mallorca, el més formós és l'hospitalitat dels mallorquins i la seva amabilitat.

– I de Sant Joan, què és el que més t'agrada?

– De Sant Joan m'ha agradat sobre tot la senzillesa de la gent d'aquí, gent treballadora i que estima la seva terra, l'amabilitat, cordialitat i hospitalitat del santjoaners.

– Has tingut uns bons guies durant aquests dies que has estat per aquí?

– És digne de destacar els grans coneixements de història i geografia del meu guia turístic, en Marc Vidal, impossible de recordar sols amb una bona memòria i molts de sabres com té. També he tingut amb tot moment la infinita bondat de na Margalida, els meus familiars amfitrions.

– Parlem de la teva família.

– El meu padrí de part de mare, va néixer a Sant Joan, li deien Antoni Mates Noguera, era cunyat de l'amo Antoni Llaneres Sansó (Bonjesús)

– Quan va emigrar a l'Argentina?

– En la segona dècada d'aquest segle. Anys més tard es reuní amb ell a l'Argentina el seu germà Mateu.

– On vivia es padrí?

– Estant a l'Argentina, Tucumán, es va casar amb la meva padrina Carmen Benegas. Va tenir 4 fills: Roberto, Maria (ma mare), Holda (que ja és morta) i en Carles.

– On va treballar el padrí?

– El meu padrí feia de carboner, transformant la llenya amb carbó en un poble de la província de Santiago del Estero, que se deia Palos Quemados i allà va néixer ma mare l'any 1926.

– Els padrins de part de pare eren espanyols?

– Els meus padrins Miguel Hernández i Francisca Barranco van néixer a Andalusia (Espanya) a finals del segle passat i emigraren a l'Argentina després d'haver acabat la Guerra Civil.

– Ton pare, idò, era espanyol?

– Sí, arribà a l'Argentina l'any 1949 cercant nous horitzons, fugint de les penúries de la postguerra. Mon pare va participar a la guerra civil espanyola, voluntari amb l'exèrcit roig (republicà).

– Que feu ton pare a l'Argentina?

– Estant a Bons Aires, es va decidir a anar a Tucumán, on tenia una tia i arrelà allà, on va conèixer la meva mare Maria Mates amb la que es casà l'any 1951.

– Sou molts de germans?

– La meva germana Maria Cristina va néixer l'any 1954 i jo vaig néixer quatre anys després.

– Així que tu ets descendent d'espanyols, tan per part de pare com de mare?

– Sí, mon pare va néixer a Almeria l'any 1921 i quan tenia 7 anys va anar a viure a Barcelona, on va estar fins l'any 1949, partí cap a Amèrica com te dit abans. Es padrí solia contar-nos anècdotes i experiències viscudes durant la guerra civil.

– Contem coses del teu padrí santjoaner.

– Amb el meu padrí, Antoni Matas Noguera emigrà a l'Argentina la seva germana Catalina que era casada amb Gabriel Mas (Fraró).

– Hi havia altres santjoaners allà?

– En el poble on vivia el padrí hi havia altres santjoaners: Ramon Gayà Antich (des Molins) i Guillem Matas Company (Burixó) casat amb una Baxana, en Gabriel Mieras (Faleu) i el seu germà Joan, en Tomeu Rebasa i altres.

– En la família heu tingut algun personatge important?

– Dins la família hem tingut de tot. Un net de Catalina Matas, militant del Partit Radical i Intendent fa alguns anys de Bellavista, una localitat Tucumana. No sé si dins la família hi ha intel·lectuals, el que sé és que s'han destacat pel seus valors morals i humanitaris.

– Canviem de tema. Com està la vida a l'Argentina?

– Argentina viu amb democràcia. El president Carlos Raúl Menem fou elegit pel vot popular i complirà el seu comandament fins a l'any 1999. La vida es desenvolupa segons els drets establerts en la Constitució. L'economia es caracteritza per l'estabilitat i

l'atur. En els darrers mesos s'han destapat molts de casos de corrupció dins l'entorn governamental i desgraciadament pareix que hi ha impunitat pels corruptes.

– Com veis l'Espanya actual?

– A l'Argentina rebem una permanent informació sobre el que passa a Espanya i per això coneixem la prosperitat d'aquesta terra i que avui és molt diferent de l'Espanya de Franco.

– Com es veia Franco?

– A ca nostra vaig sentir parlar molt d'en Franco per ésser mon pare espanyol. La meua impressió, pel que vaig sentir, és que en Franco era un homo sense escrúpols, que va manar Espanya baix el règim feixista. Per altres va ésser d'un temperament de ferro que va saber treure Espanya de la gran depressió de la postguerra i posar-la entre els primers països del món.

– Canviem altra vegada de tema. El cinema ha ressuscitat el mite d'Evita. Que opines d'això?

– No crec que Evita sigui un mite per cap argentí, i si ho és, en tot cas serà un mite amb forma de dona, una dona d'origen humil i baldament haver mort molt jove, als 33 anys, defensà els drets de la classe obrera. Lluità contra els "seus enemics" com ella deia oligarques. Va saber recolzar i enfortir amb voluntat de ferro, la

doctrina peronista. Fou una revolucionària per l'època que li tocà viure.

– Abans d'acabar te vull preguntar sobre el teu padrí. Enyorava Sant Joan de Mallorca?

– Record molt pos del padrí Antoni perquè jo sols tenia 8

tingueren a l'Argentina. Oblidaren els dies trists de la guerra civil.

– On vius actualment?

– Visc a Ushuaia, la capital de Tierra de Fuego, Antàrtida i de les illes de l'Atlàntic sud. En llengua yamana significa: "Badia mirant al ponent". L'actual

governador d'Ushuaia és José Arturo Estabillo. És també descendent

d'espanyols. És la ciutat més austral del món, de l'Argentina i d'Amèrica Sud. Està molt prop de l'Antàrtida, de fet el sector antàrtic argentí forma part d'aquesta província, la més jove d'Argentina, ja que fins 1990 només era territori nacional i les autoritats eren elegides pel president de la República.

– Paquita, unes paraules per acomiadar-te.

– A totes les famílies de Sant Joan el meu agraïment per acollir-me a les seves llars i sentir-me estrangera en terra estrangera, encara que aquí va ésser el bressol del

meu padrí i repadrí i als qui feis la revista Damunt Damunt el meu afecta, amiat i reconeixement per haver-me donat l'oportunitat d'expressar el que pens, sent i vull. Tot ho duc en els meus sentits i en el meu cor agraït d'aquesta turista argentina. Sé que quan Déu va pensar amb l'Edèn va pensar amb Mallorca.

– Gràcies Paquita!

M.F.H.

anys quan va morir. Era un homo bo i treballador. Supòs que moltes vegades enyoraria Sant Joan i els santjoaners.

– Els teus padrins visqueren sempre a l'Argentina o tornaren a Espanya?

– Els padrins espanyols varen estar sempre a l'Argentina fins que moriren. Dels de part de pare puc assegurar que les hagués agradat tornar, però també sé que estaven molt agraïts per la rebuda que

CONVERSA AMB RIMMA ANDRIANOVA

M. Florit Huguet

Quan Antònia Gomis (de son Baró) m'informà de la vinguda a Mallorca d'una súbdita russa, que seria hoste seva durant una setmana i de l'oportunitat d'entrevistar-la, vaig tenir una grossa alegria, davant l'avinentesa de conèixer directament un poc més la desconeguda i misteriosa Rússia.

I és que quasi 40 anys de propaganda anticomunista, que equival a dir anti-russa, i la posterior "guerra freda" que els nord-americans mitjançant el cinema ens "serviren" durant bastants d'anys, crearen en molts d'espanyols un prejudici anti-russos difícils de superar. Si a tota aquesta informació interessada, que es convertia en des-informació, hi afegim el record de les meves lectures juvenils on els grans autors russos com León Tolstoi, Fedor Dostoïevski, Màximo Gorki, Ivan Turquet, Anton Chekov i altres, mitjançant les seves heroïnes, criminals i ser miserables, m'havien donat una visió exagerada de l'ànima torturada del poble rus. El primer que em sorprengué de Rimma Andrianova quan me fou presentada per Antònia Gomis, fou el seu aspecte completament occidental, cosmopolita i el seu perfecta castellà sense accent estranger.

- Rimma, on va aprendre l'espanyol?
- Quan tenia 12 anys vaig començar els estudis de castellà a l'Escola Especial de Moscou. Això era l'any 1962. Allà vaig conèixer els nets dels anomenats "espanyols del 37".
- I després com el perfeccionà?
- Després de cinc anys a l'Escola Especial vaig passar a la Facultat de Pedagogia de Llengües Estrangeres. Això era l'any 1968.
- Quins motius la mogueren a estudiar espanyol?
- La meua mare, Ella Braguinskaya, era i és una coneguda traductora, per tant l'idioma espanyol no m'era estrany.
- Però aquesta perfecció com l'aconseguí?
- L'any 1980 vaig passar dos anys a Cuba.
- Rimma, vostè em que ha treballat, com a intèrpret, traductora o professora d'espanyol?
- Després de graduar-me a la Universitat vaig començar fent feina a una editorial com a traductora.
- Les traduccions eren de tema tècnic o literatura?
- Una cosa i l'altre. El que es publicava en espanyol anava destinat a Cuba.
- Són coneguts els autors espanyols a Rússia?
- Les principals traduccions eren d'autors sud-americans, novel·listes de molt d'èxit com Garcia Marquez, Julio Cortázar, Borges i altres.
- M'ha dit que la seva mare és una famosa traductora.

- Sí, ma mare coneix molt bé Espanya, és molt amiga d'Abel Matutes, Ministre d'Afers Exteriors. Ma mare de fadrina tenia el cognom Pass o Paso, que a Rússia es perd quan ens casam al igual que en els països anglosaxons i es descendent de jueus sefardites.

- Això és emocionant! Després de tants de segles trobar-se altra vegada amb Espanya...

- Sí, jo sent i també ma mare, dins el subconscient a través dels segles, com i recordàssim la parla castellana.

- Té molta importància l'espanyol a Rússia?

- Tot el món hispànic el formam unes 15 persones, tots ens coneixem.

- El seu treball o feina és oficial o particular?

- He treballat com a cap de departament de traduccions per a Cuba i ara fa 5 anys vaig començar a donar classes a nins orfes per preparar-los a la seva vinguda a Espanya.

- Ha ajudat a moltes famílies en l'adopció de nins?

- Sí, amb la meua ajuda han estat adoptats mes de vint nins. Els primers varen esser l'any 1994. La majoria han estat adopcions per famílies de Catalunya.

- Com va conèixer els seus amfitrions, Bartomeu Payeras i Antònia Gomis?

- Damunt la taula del meu despatx s'acaramullaven 18 expedients d'adopció i el d'En Tomeu era el primer.

- Canviem de tema. Com es viu a Moscou?

- Em sent orgullosa de esser de Moscou. Com es viu?. Per posar-te un exemple et diré que tenc a treballar en dos col·legis, un oficial i l'altre particular, per poder una vida més o manco digne. Es pot dir que pertenesco a la classe mitjana.

- Hi ha pobresa?

- Te posaré altres dos exemples. A manco de dos km. hi ha vertaders castells i palaus habitats per moscovites i en canvi el meu apartament sols té 18 mt. quadrats i... puc donar gràcies a Déu i esser considerada com a classe mitja.

- Però el seu apartament deu esser més gros?

- Sí, hi ha un passadís però en el 18 mt. estan la cuina, despatx, dormitori...

- Jo la veig feliç, Rimma, optimista, amb fe en el futur

- Tenc fe. Som de raça jueva com he dit abans i com tu saps a través de la història la nostre raça ha estat perseguida començant pels sefardites espanyols em temps dels reis Catòlics i a Rússia amb 70 anys de comunisme m'educaren atea. D'adult vaig recuperar la fe i fa poc temps em varen batiar. Som cristiana ortodoxa i per això em sent tant feliç. El meu lema és "Escollir dins tants de fens, els trossets d'or que fan feliç la meua vida"

- Gràcies Rimma per tot els que ens has contat. Intentarem recordar sempre el seu lema.

MARIA MATES NAVEGANT SEGURA ENVERS EL FUTUR

L'entrevista, més bé conversa amistosa, - concertada per telèfon -, tingué lloc, a principis del mes d'agost, a la finca del Pou Nou baix el porxo del gran pati empedrat, on una palmera esponerosa dóna la seva ombra i frescor. Darrere, a uns 500 mt. queda el poble de Sant Joan, a la dreta el Santuari de Consolació i just al costat del pati la piscina d'aigües transparents; a l'esquerra el puig de Bonany i enfront de nosaltres s'estén el Pla de Ses Veles i son Amadora, i més lluny la serralada d'horta.

Era la segona vegada que veia a Maria Mates. La primera vegada que la vaig veure - i em va caure bé des de el primer moment - fou quan aparcava el cotxe el vehicle davant l'Ajuntament, vehicle que anava retolat amb el nom de "Jobacos", nom de la indústria de Cosme Mates del Pou Nou, pare de Maria, i que em va servir per identificar-la ja que tenia que entregar una documentació a la família i em vaig dirigir a ella per aquest motiu.

Em cridà l'atenció de l'aspecte físic d'aquella al·lota, que essent filla de pares mallorquins tenia tot el tret d'una anglosaxona o centreuropea.

Però més enllà del seu encant físic, d'aspecte juvenil i cosmopolita, el que m'animà a concertar una entrevista, fou saber que estava estudiant una carrera insòlita! Enginyer Naval.

- On estàs estudiant Maria?
- A l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria de Madrid.
- Sols hi ha una escola en tot Espanya?
- La de Madrid és la més antiga. Fa uns anys en feren una altra en el Ferrol.
- Quin curs estat fent?
- He acabat el segon curs i tenc vint anys.

- Maria el que més m'admira de tu és la teva seguretat: pareix que saps el que vols. Per què triares aquesta carrera?

- Sempre havia optat per Ciències, tenia molt clar que volia estudiar enginyeria. A Barcelona vaig optar a Enginyeria de Telecomunicacions i a Madrid Enginyeria Naval. Em va atreure més Navals.

- Hi ha moltes al·lotes que estudien per Enginyer Naval?

- Ara fa deu anys no ni havia gaires. Ara un 25 per cent son dones.

- Sou molts els estudiants d'Enginyeria Naval?

- Un milenar aproximadament.

- On treballen els enginyer navals?

- A les drassanes, ports, etc., tinent a cura el disseny, construcció i manteniment d'embarcacions de tot tipus: des de els grans petroliers, grans transatlàntics, naus de guerra, embarcacions esportives i fins i tot taules de surf.

- Quants anys d'estudis abans d'obtenir el títol?

- Són 6 anys, més el projecte.

- Els diaris fa uns pocs anys, es feren ressò de la crisi del sector de la construcció naval. (Empresa nacional Bazan i altres). Aquests milenar de nous enginyers trobaran feina?

- Tota carrera d'enginyeria és bastant difícil i la naval no és una excepció. De fet molts deixen pel camí. En realitat sol n'acaben un 10 ò 20 per cent cada any i el mercat naval els pot absorbir. Tot i així la crisi es real, però tenc l'esperança fonamentada que es recuperarà.

- Tots es col·loquen en el sector naval?

- No. El que passa és que els estudis d'enginyeria, sia quin sia, exigeixen més capacitat de treball que altres carreres (sense voler menysprear-les) i això és el que es valora molt positivament per moltes feines. Conec dos enginyers navals, pares d'amigues meves, que no fan feina en el sector, un és un alt executiu d'un banc i l'altre té una empresa. I així, aproximadament, jo crec que va al 50 per cent, és a dir, la meitat fan feina com enginyers navals i l'altra meitat no.

- Canviem de tema i parlem de Maria Mates, una al·lota mallorquina de 20 anys que està estudiant a Madrid i enfora de la família.

- Estic a un col·legi major femení on hi estic molt bé. Està prop d'allà on estudi i al mateix temps està a les afores, cosa que jo valor molt perquè és molt més tranquil que el centre de Madrid. Estar enfora de la família és el més dur. Afortunadament o el meu pare o la meua mare, per motius de feina van al manco una vegada al trimestre a veure'm.

- És ver que en el col·legi majors fan "novetades" igual que als reclutes en els quaters?

– El primer curs reps les “novetades”, el segon estàs d'observadora i en el tercer curs passes a ser la veterana i a fer “novetades”, més bé innocents.

– Quines són les teves aficions?

– Llegir, ballar, conèixer gent,...

– Què és el que t'agrada llegir?

– De tot. Tot el que caigui a les meves mans: biografies, assaigs, novel·les... Però si hagués de triar un gènere concret triaria la novel·la històrica. A més llegesc en anglès, en català i en espanyol.

– Com és això?

– Bé, quan era més jove anava una mica aclaparada de temps. Ara classe d'això, ara classe d'allò. A vegades se'm feia costa amunt. Però gràcies a la insistència del meus pares ara tenc els títols d'anglès per la universitat de Cambridge, el grau C de la JAC (Junta Avaladora de Català), nocions d'alemany i em defens en francès.

La veritat és que quan ho estava estudiant, ma mare sempre en deia que em serviria i com tots el joves, no ho creia. Però ara que ho he hagut de necessitar els ho agraesc molt. També l'esforç que ells varen fer enviant-me un estiu a Anglaterra i dos als Estats Units va servir de molt: em donaren soltesa en el parlar i “mundologia”.

– També llegeixes diaris i revistes?

– Si puc llegesc el diari, revistes normalment no.

– Ni tampoc Damunt Damunt?

– Sí, contesta somrient, Damunt Damunt la llegesc.

– Gràcies Maria! I de música que em dius?

– M'agrada tot tipus de música menys el heavy que em produeix mal de cap.

– L'escoltes o la sones?

– Escolt música a totes hores. A l'estiu no tant perquè estic més fora de casa, però a l'hivern estic “enganxada” a la radio. I és que per jo la música pot expressar tant com el parlar. Cada tipus de música, cada peça, és un estat d'ànim i en depenent de l'humor que tenguim n'escolt un tipus o l'altre. A més puc dir que n'entenc un poc perquè tenc el títol elemental de piano, gràcies una vegada més als meus pares.

– També has dit que te agradava el ballar?. T'agrada la “marxa”?

– Si quan puc. Evidentment pel tipus de carrera que faig, no puc sortir cada cap de setmana, però quan ho faig, me fart de ballar.

– També m'has dit que t'agrada conèixer la gent. Quin tipus de gent?

– M'agrada conèixer tot tipus de gent. Però alerta, hi pot haver dues interpretacions. No em referesc a conèixer en el sentit de Hola! Som tal, Adéu. Normalment quan conec la persona em faig una idea de com és, com per intuïció i m'agrada comprovar si he estat encertada o no, i per fer això has d'anar més lluny d'un Hola i Adéu.

– Maria el teu encant, la teva simpatia, a més del teu atractiu físic, te fa molt humana,

assequible i llunyana de la estudiant “empollona”.

Practiques algun esport?

– Voleibol, vaig al gimnàs i m'agrada el nedar.

– Piscina o platja?

– Per nedar la piscina, pel sol la platja.

– Per qui sents admiració?

– Sent una gran admiració per les dones polítiques. Admir a Pilar Rahola, encara que no compartesc el seu ideari polític, però admir la seva capacitat de treball, el saber-se dedicar-se a la família i al mateix temps a la vida pública. Admir a Thatcher per la seva força de voluntat. He dit les dones perquè, normalment, elles fan dues feines - la casa i lo que tenguin -. Però en el fons admir a qualsevol que estigui allà on està a força de treball, a base de força de voluntat, a qui no li hagin regalat res, com mon pare per exemple.

– Ets feminista?

– Sí, som feminista però no radical. En aquesta carrera, enginyer naval, es pateix bastant de masclisme.

– Maria tens 20 anys, però camines o més bé “navegues” segura cap al futur. Gràcies per tot el que ens has contat!

– Gràcies a tu i a la revista!

Ha passat una hora. Ens acomiadam de Maria desitjant parlar altra vegada amb ella abans d'acabar les vacances. Ens adonam que acaban de conèixer a una dona del segle XXI, avui una al·lota de 20 anys, tan intel·ligent com atractiva.

Miquel Florit Huguet

PER LA VILA I FORA DE LA VILA

FERMADORES DE BÍSTIES

per Joan Morey Company

Treure les bísties de la païssa, junyir-les posant-les els guarniments (cabeçades, collera, selletó i reculeres); enganxar-les, passant els braços del carro dins cada una de les anses del sofra i la barriguera; travar les dues argolles de la collera amb les clavies del tiranys de les reculeres; i passar les riendes per les baules de la collera i selletó, era tot un ceremonial (tal vegada una mica ritualitzat) que es solia repetir diàriament a una casa de pagesos durant tot l'any.

Moltes vegades, o bé perquè les bísties eren dues, o

bé perquè una ja estava junyida (o' enganxada) i havia d'esperar l'altra. O perquè era precis que quedàs al carrer sense fugir ni moure's, les fermaven a unes estaques de fusta, ganxos, argolles, baules,... que solien estar clavades normalment a les rebranques del portal de la portassa, al carrer.

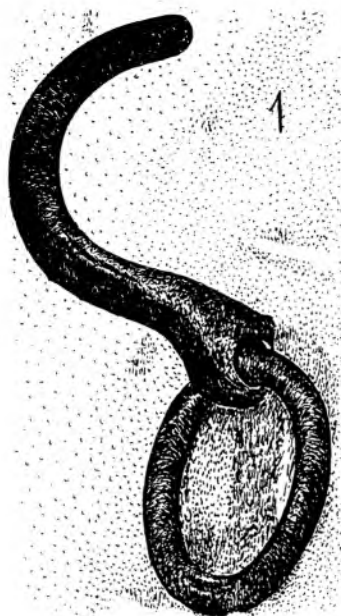
També hi havia fermadores devora les botigues, tendes, cellers,... i a ca els ferrers.

Moltes de les fermadores han desaparegut. De les de fusta quasi no en queda cap, i de les de ferro n'hi

ha poques. Clavats a algunes parets també hi ha altres tipus de fermadores de bísties que no citaré ja que originàriament, i abans d'esser clavades feien altres funcions: ganxos, baules de poal i d'estaques, ferros vinclats,... per aquest motiu no els he considerat com a models de fermadores.

Muts testimonis d'un passat no massa llunyà ben diferent a l'actual, i que aviat ningú recordarà.

A continuació hi figura una relació gràfica dels models que encara es poden veure a algunes cases de per la vila.

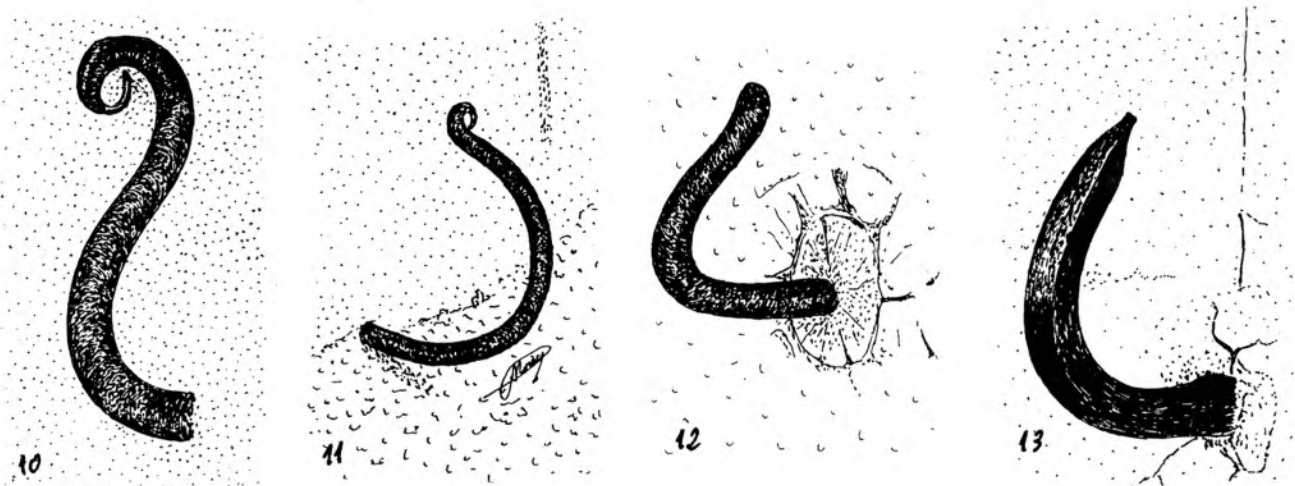
1. Carrer Major - 98, (és la portassa de l'antiga posada dels Calderes).
2. Carrer Bons Aires - 6, (era el taller de ca mestre Antoni Carles; la fermadora té l'extrem en forma cap de serp).
3. Carrer Princesa - 5.

4. Carrer Consolació - 14, (era cal ferrer Mena i n'hi ha dues amb l'extrem amb forma de serp.
5. Carrer Palma -35, (semblant a n'aquesta n'hi ha una al carrer Antoni Oliver, 18 , però amb la punta tallada).
6. Carrer Fra Lluís Jaume - 4, (era ca el ferrer Pereta; al carrer Consistori, 32 n'hi havia una de semblant, de la qual només queda la baula rodona, ja que tallaren la resta).

7. Carrer Bons Aires - 12, (era la botiga de ca madò Jordi, hi ha una fermadora a cada rebranca de portal.
8. Carrer Sant Joan - 2.
9. Carrer Desert - 11, (a la façana hi ha tres fermadores com aquesta; altre temps a aquesta casa en Pep Fullana hi tenia estanc i celler; també es treia grava del corral).

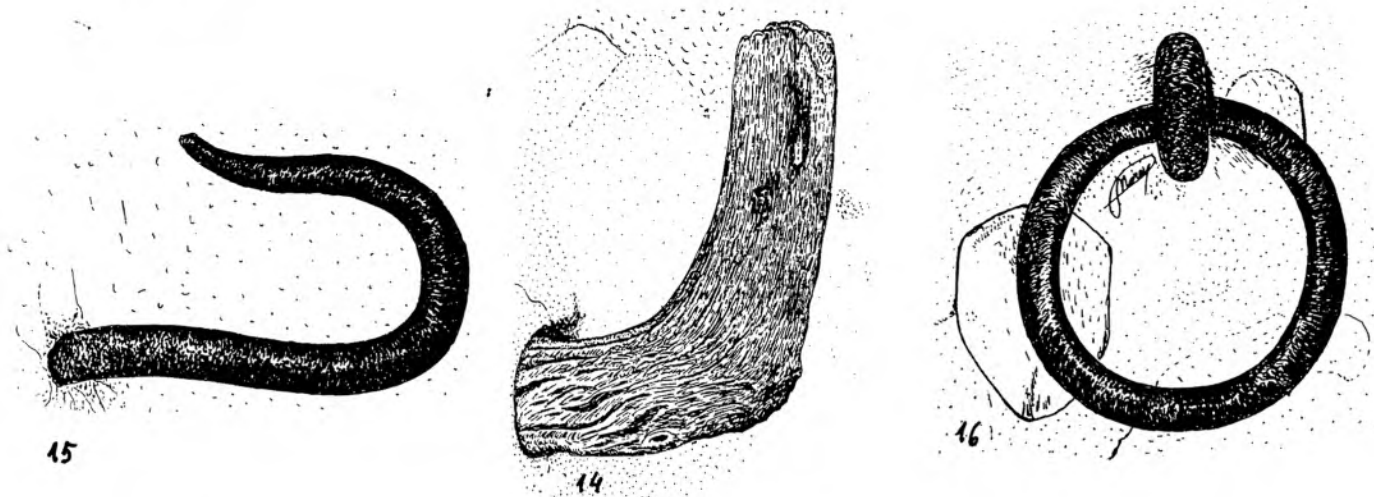

10. Carrer Petra - 34, (can Bufali).

11. Carrer Llevant (és la portassa de la casa nº 40 del carrer Major)

12. Carrer de Petra - 43, (probablement sobre una antiga fermadora de fusta s'hi va clavar aquesta de ferro)

13. Carrer Lluna - 10.

14. Carrer Sol - 32, (Un temps devien esser abundants aquests tipus de fermadores. Semblants a aquesta n'hi ha una altra a la mateixa casa i als carrers Major - 118 i Desert - 13. N'hi ha restes a altres indrets, carrers Princesa - 26, Manacor - 1, Petra - 56.

15. Carrer Antoni Oliver - 3.

16. Carrer Fra Lluís Jaume - 8, (portassa de ca don Melcion)

És el tipus de fermadora de baula. És la més abundant del poble. Semblat a aquesta i amb diferents gruixos i diàmetres n'hi ha també als carrers: Consistori - 47 (n'hi ha dues), Consistori - 28, Palma - 32, Bellavista - 45 (portassa de can Pere Maiol, n'hi ha dues), Carreró de ses Monges - 10 (Abans també n'hi havia un parell a la casa que fa cap de cantó amb el carrer Bellavista, devora l'anterior), Sol - 6, Sa Raval - 3 (era el celler de can don Ramon i n'hi ha dues), Major - 26 (era cal ferrer Llull i n'hi ha dues), Miranda - 8, Ramon y Cajal - 9, Socies - 9 i 4, Sa Sínia - 5, Ramon Llull - 50, Jaume II - 33, Major - 105 (era cas Palloler), Major - 114, Consolació - 10, Tort - 2.

CONTARELLES I MEMÒRIES (V)

per Andreu Bauzà i Joan

Des de Eivissa

... cada setmana anàvem a fer-li visita, li dèiem la padrineta. Dins la finca hi tenia molts d'arbres fruiters, prunes, albercocs i cireres, de tot ens deixava menjar a voler. Aquesta doneta, no record si era fadrina o viuda, però ens deia que se trobava molt sola. L'he recordada moltes vegades resant-li un "pare nostre" per la seva ànima.

Canvi de coronel

Un bon dia ens canviaren el coronel del nostre Regiment i tot girà damunt davall. La banda de tambors i cornetes, que havíem aconseguit superar a la banda mora del Tambors de Regulars, va manar que es fessin tres grups. Un se quedà a Eivissa amb el brigada Botella i un caporal, un altre grup se'n va anar a Sant Antoni al comandament del sergent Tejada i un caporal i el tercer grup, on jo vaig caure, anàrem a Santa Eulàlia al comandament del sergent Francisco Maldonado.

Si tots el llamps i pestes que enviàrem al nou coronel haguessin arribat no hagués quedat d'ell ni les estrelles.

Tan a Sant Antoni com a Santa Eulàlia hi havia un batalló a cada lloc comandat per un comandant.

A Santa Eulàlia

A Santa Eulàlia les tres companyies estaven allotjades a tres cases requisades a gent d'esquerres i com que a penes hi cabíem, donaven permís a aquells que volguessin anar a jeure a fora perquè ho poguessin fer.

Entre cinc llogàrem una habitació en els baixos d'un

hotel fora acabar, per culpa de la guerra o per haver acabat els doblers, tot podia esser. Pagàvem 25 pessetes al mes. Els propietaris era un matrimoni eivissenc que havia fet fortuna a Amèrica. Era el primer hotel que es fa fer, i ara fa uns anys que hi vaig anar i Santa Eulàlia en l'estiu és una gran ciutat, plena d'hotels i "souvenirs". S'hotel que nosaltres anàvem a dormir estava ben acabat i es deia "Buena vista".

Les classes de "teòrica"

Els capvespres no teníem lliure com a Eivissa, sinó que cadascú havia d'anar a teòrica a la Companyia que pertanyia. Com he dit abans, la teòrica és de lo mes avorrit de la "mili", és com un que no creu amb Déu ni en Santa Maria, i el fan anar a un "saltiri", que són tres parts de rosari.

Requisar sinònim de robar?

He dit que requisaveri lo que havien de menester de la gent d'esquerres i ho podeu creure perquè és veritat, ara bé, l'altre "bando" feia exactament igual només que a la inversa. A Sant Joan els feixistes varen requisar una moto amb "sidecar" a mestra Sebastiana Puxa, que era batle d'esquerres, i al metge Soler li requisaren el cotxe, que també era republicà i progressista. A un i l'altra els ficaren a la presó. Crec que inventaren la paraula requisar per no dir robar. A Sant Joan haurien de batiar algun carrer amb el nom del capellà Jordi perquè salvà la vida a 8 ó 10 santjoaners que estaven presos a la peixateria. Allà on és la Biblioteca Pública ni havia una trentena i allà no se coïa ranxo sinó que els

havien de mantenir les seves famílies. Quan fugiren el rojos del Port de Manacor els amollaren quasi tots manco set o vuit que els dugueren uns al castell de Bellver i altres a fer carretera. El metge Soler va ser un d'aquests. Jo en aquell dies no havia complit els setze anys però d'això em record son si fos ara.

A l'entrada de Santa Eulàlia hi havia un lloc a on se venien verdures que es titulava "el rey de las verduras". Els soldats forasters al passar per aquell indret, amb música que s'emprava molt dins l'exèrcit, cantaven la següent cançó:

*"Al llegar a Santa Eulàlia,
lo primero que se ve,
es el Rey de las verduras
mala puñalá le den!"*

I a aquell homo, que no li feia massa gràcia, contestà amb aquesta altra:

*"Al llegar a Santa Eulàlia,
lo primero que se ve,
son los cuernos de tu padre
sentados en el café".*

Nou giro de soldats

Al cap de més d'un any, tornaren fer un giro de soldats i "mandos", que mai vaig entendre. Suposàvem que era perquè no agafàsima massa confiança o ves a saber, perquè això des militars estan més "locos que una cabra".

Record que per les parets del quarters hi havia les següents inscripcions: "El mando siempre tiene la razón, nunca se equivoca", ja em direu si això no és estar com a "locos", es devien creu com a deus.

També durant un temps, en haver dinat, o més ben dit mig dinat, ens feien formar i ens deien: "ian", "rompan filas" i

nosaltres havíem de contestar fen el saludo "Franco". Això devia esser els postres però ens feia poc profit.

En tot i amb això, jo i altres soldats tornàrem cap a Eivissa capital, ens repartírem per diverses companyies però pertanyent a la banda de tambors i cornetes. Encara hi havia el brigada Botella. Un vespre quan haguérem tocat "retreta i parte", un corneta valencià, de llinatge Sabater, va pegar un remeulo talment un moix. El brigada ho prengué per a ell i s'encapirronà en saber qui havia estat. Hi haver "paso ligero" al pati del castell, foren cridats de un a un, però no en va traure el cap del fil, no era corrent que entre el soldats hi hagués "xivatos".

La missa dels diumenges

La talent seguia sense canviar massa. Els diumenges ens feien anar a missa a la catedral, que està a pocs metres de l'entrada del castell. Durant la mitja hora que durava la funció litúrgica, en queien set o vuit per falta de vitamines. Una vegada em tocà a jo i a un altra de la banda. El tinent Marí que presidia la cerimònia, sortint, dirigint-se al brigada li digué: "¿Qué passa a la banda? ¿Son mas señoritos que los demás o que?". Altres soldats també havien caigut però estaven per darrere i no se'n temé. Nosaltres formàvem davant, perquè quan feien "santos" tocàvem la "Marxa Real".

Em vaig veure moltes de injustícies, cabronades i abusos d'autoritat però t'havies de beure es cop com les cebes, no hi havia un altre remei.

La gerra arribava a la fi

A principis del 45 Hitler tirava les darreres coques. Els russos des de Est havien reconquerit Bulgària, Romania, Albània, Hongria, Polònia i estaven avançant sens parar cap a Berlín. Els aliats per la part de l'Oest també havien reconquerit part de França, Holanda, Bèlgica i Dinamarca. Ja s'estava lluitant en terres alemanyes i, si mal no record, Aquisgràn va esser la primera ciutat conquerida. Hi va haver dues batalles decisives, la primera a Caen després del desembarco normand i la segona a Las Àrdenas, no record si era dins Bèlgica o dins Holanda. Allà els alemany havien format moltes Divisions d'al·lots joves i contraatacaven. Els anglo-americans llençaren una Divisió de paracaigudistes en la reraguarda per ocupar llocs estratègics a fi que els alemanys no poguessin rebre reforços ni material, i després d'uns dies de lluita acarnissada, la balança caigué a favor dels aliats. Els alemanys que no havien mort en el combat foren fets presoners, eren al·lots de 17 i 18 anys.

Canvia la premsa espanyola

La premsa espanyola va fer un giro de 90 graus. Fins l'any 44 tot era a favor de les potències del "Eix", però al veure que la lluita se girava ella també va girar cap en cova. A mesura que les tropes aliades avançaven, trobaven els camps d'extermini nazis. Els presoners que encara eren vius no tenien mes que la pell i els ossos. El problema del nazisme no era matar el jueus i els que no combregaven amb les seves idees, sinó que era desprendre-se'n dels cadàvers, per això idearen els forns crematoris per fer-los tornar cendra.

El general americà Eisenhower que era el "jefe" suprem de totes les forces aliades, quan en visità un es desmaià.

A Itàlia un poc abans que les tropes anglo-americanes acabassin d'ocupar-la, un grup de militants italians vent que la guerra estava perduda, es proposaren negociar la pau per separat, segrestaren el Duce Benito Mussolini i el dugueren pres a un castell de la illa Elba en el mar Tirreno. Un vespre un grup d'alemanys ben preparat desembarcà a la illa i ajudats per la sorpresa, mataren els guardes i se'n dugueren a Mussolini, que tornant prendre el comandament va fer afusellar fins i tot el comte Ciano que era gendre seu i "ministre d'afers estrangers", que també era partidari de firmar de firmar la pau per separat. Se suposava que no el perdonava per la pressió que li feia Hitler, el seu aliat, que era molts més criminal que ell. Acabada l'ocupació d'Itàlia el tornaren agafar i aquesta vegada no l'escapà, el coronel italià Varelio el va fer penjar a la plaça de la ciutat de Como. Tant a Itàlia com a Alemanya els militars havien d'estar a les ordres dels dos partits totalitaris, el nazisme i el feixisme respectivament.

En canvi a Espanya en Franco va anar molt viu perquè el José "Antonio Primo de Ribera", fundador de la falange, estava presoner a Alacant per ordre del govern de la República. El franquistes hi tenien un fill d'un ministre d'aquest govern que proposà canviar-lo amb el "Primo de Ribera", però en Francesc no va anar d'aglans i els dos presos varen esser afusellats.

Més enrera el general Sanjurjo, el també general Mola i el tinent coronel Ramon Franco, moriren en tres accidents d'aviació molt misteriosos.

(continuarà)

VISITA DE DOS AMICS

Cati Gayà Bauzà

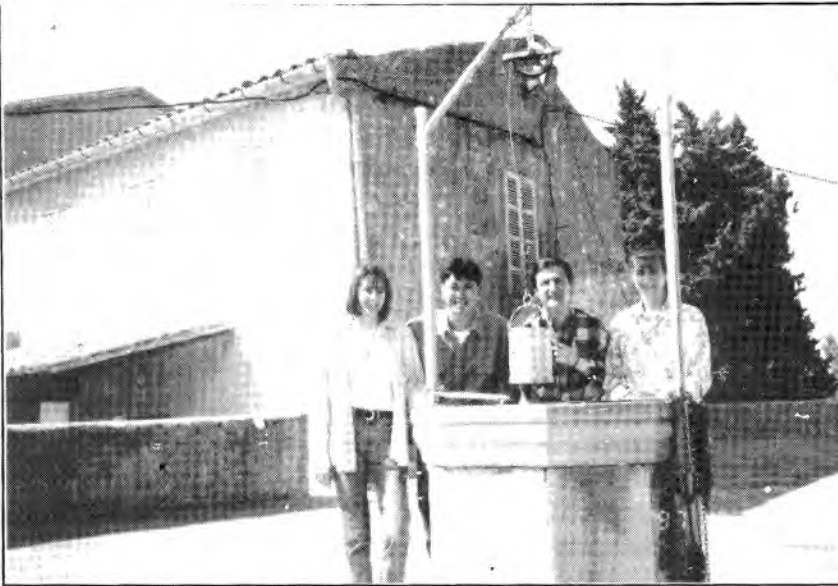
Quan em van demanar que fes una altra col·laboració per la revista Damunt

Damunt vaig pensar que havia de tenir relació amb el poble de Sant Joan. Esper que el que ve a continuació sigui del vostre bon grat i ens ajudi a adonar-nos (com em

va passar a mi), de que tos el santjoaners som afortunats de viure a un poble com aquest.

Pel mes de maig vaig rebre la visita de dos amics que havia conegut a San Francisco que passaren uns dies a Mallorca. Un d'ells, n'Enrique és de Madrid i sempre ha viscut a la capital i l'altre anomenat Hiromichi és japonès i viu a Tokio. Quan varen venir a Sant Joan em va cridar l'atenció veure com es sorprenien de coses que per nosaltres són totalment normals, per això els vaig demanar a cada un d'ells que m'escriguessin el que més les havia sorprès de Sant Joan i això és el que em van contestar:

- Enrique: "Existeixen unes diferències pròpies entre la vida de qualsevol poble i la vida d'una ciutat que com és natural criden l'atenció al visitant urbà: les portes obertes de les cases, aire sa, no hi ha ni molt menys el renou de tràfic que hi ha a Madrid, tota la gent es coneix, es pot veure el cel estrellat,... en una paraula, la vida és més tranquil·la i

senzilla". Puntualitzant amb això del cel estrellat vos diré que el dia que van passar a Sant Joan van fer una crida al vespre i jo les vaig fer pujar al terrat perquè la sentissin, però la seva sorpresa no va ser només sentir la crida sinó que es van quedar bocabadats mirant les estrelles. Mai no n'havien vistes tantes, perquè segons em van dir, des de les ciutats on viuen, és quasi impossible veure el cel a la nit degut als llums de la ciutat.

També li va cridar l'atenció la gran quantitat de menjar i reserves que tenim la gent del poble a casa nostra: sobrassades, tomàtiques de penjar, el rebost i la conservadora plena, fruites i verdures a voler, i a més són de fabricació pròpia. Ells cada dia van a fer la compra i compren només pel que necessiten aquell dia i demà ja hi tornaran.

- Hiromichi: "Quan vaig anar a Sant Joan estava molt sorprès de que na Cati saludàs a la gent que anava pel carrer, quan ens van conèixer a San

Francisco vàrem parlar de la gent del Japó i d'Espanya. Al Japó hi ha 130 milions d'habitants, a Tokio, on jo visc, n'hi ha 12 milions. Jo només conec entre 20 o 30 persones de veïnats i no m'ho vaig creure quan na Cati em va dir que ella coneixia quasi tota la gent de Sant Joan, però quan vaig veure

que saludava a tothom també vaig veure que m'havia dit la veritat. Això em va sorprendre molt i em va fer molta gràcia perquè és completament impossible conèixer la gent que viu a Tokio".

Pel que fa a les cases de Sant Joan he de dir que van tenir opinions diferents, mentre que l'Enrique les va trobar grans i espaioses, el japonès pensava trobar-les encara més grans, cosa que em va sorprendre perquè tenc entès que al Japó hi ha manca d'espai. Després em va explicar que allà les cases o pisos de les ciutats són més bé petites (80-70 m2 si són cases i 50-70 m2 si són apartaments), en canvi al camp o a la part forana són molt grosses.

Però la sorpresa no va esser el tamany de les cases, Hiro: "Quan na Cati i la seva germana hem van mostrar la casa vaig tenir un xoc cultural, per que qualche vegada he vist un pou, però un pou dins una casa!! (cisterna). De fet al Japó podem trobar pous a foravila però estan defora, no dins les

cases. Li vaig demanar a na Cati com recullen l'aigua i hem va mostrar les teulades. Em vaig sorprendre de nou i vaig riure perquè pareixien un xilofon, mai n'havia vistes d'iguals. Els espanyols són famosos per ballar flamenc i altres balls i ara entenc com ho fan tan bé, perquè beuen aigua de xilofon.

També vaig veure que l'aigua de Mallorca és molt neta i es pot beure. A Tokio això no és possible ja que l'aire està molt contaminat pel fum de les fàbriques i cotxes i fan que l'aigua de pluja no sigui potable. Aquesta aigua pot ser tractada amb química però així i tot té mal gust. Nosaltres sempre comprem l'aigua per beure al supermercat, 300 pessetes per dos litres”.

Al mig dia vàrem pujar a Consolació, després de contemplar les vistes que el santuari permet, els vaig convidar a beure aigua de Consolació i els vaig explicar la

importància que havia tingut aquella aigua per la gent del poble. Mentre treia aigua amb el poal, el japonès no va parar de fer fotos i un altre cop li va cridar l'atenció que el poal tengués un forat per on queia l'aigua. Li vaig explicar perquè servia (per oxigenar l'aigua de la cisterna) i li vaig dir que allò era antiga tecnologia mallorquina. Ell va riure pensant que a vegades el japonès ho fan tot molt complicat quan en realitat les coses poden ser més senzilles. Una altra cosa que em fa fer gràcia va ser quan Hiro em va demanar com és que la majoria de cases tenen les portes verdes. Jo no vaig saber molt bé que contestar-li i li vaig dir que el verd és un color molt bonic. Que li hauríeu dit vosaltres?

Finalment vos diré que ells mai havien menjat taronges ni cap altre tipus de fruita collida directament de l'arbre. Era molt graciós veure la cara que

posaven mentre menjaven aquelles taronges, no se'n podien avenir de lo bones que eren. -Hiro: “Mai oblidaré les delicioses taronges que vaig menjar, les més bones que he menjat en la meua vida, tenien tantes vitamines i eren tan dolces!. És veritat que menjau aquestes taronges cada dia?, vos ten enveja, nosaltres comprem una taronja per cent pessetes, ho podeu creure?”. No només els impressionaren les taronges, també les tomàtiques, les cols, cebes,... Record que n'Enrique em va dir “oh! Mira julivert, mai n'havia vist sembrat així.

A les seves cartes també fan referència a Consolació, a l'església de Sant Joan, Els Caldarers,... els va agradar molt i envien salutacions a tots els santjoaners, fins i tot el japonès ens convida a visitar Japó dient que allà hi podem trobar una nova cultura i experiències com li va passar a ells quan va venir a Mallorca.

Vivències i temps pel record

Amb motiu del desenllaç des nostre estimat germà major, Antoni Mates Sastre, e.p.d., que morí en accident de tràfic dia vint-i-un de juliol del 97, als vuitanta anys d'edat.

Anant-se'n tot tranquil·let de ca seva de Palma, a les cinc del matí, a caçar un conillet al aguait, a una finca de Ses Gorfes de la vila de Sant Joan, que estimava de veres, i a sa sortida de Ciutat amb so seu cotxet i fent ses coses així com toca com a xofer, de darrere li pegaren i el tiraren a l'altra part, quedant entravessat. Es qui li va pegar se va escapar com un llamp, mentre que de sa part contrari en vengué un altre i el va engrunar sense poder detenir-se. El que li pegà de

darrere fou un jove de Son Ferriol que gràcies a sa Guàrdia Civil que li havia pres sa matrícula el va poder localitzar. En Toni quan va arribar a sa clínica estava conscient, sabia lo que li havia passat, però l'endemà ja es va posar greu a la U.C.I. i als quinze dies morí. Pobre Toniet! dic jo, vaja un aguait que vares fer! Com a germana petita que ho som quina gran pena tenim quan pensam amb so fet tan tràgic com va esser. No me fuig des cap i vaig meditant dia a dia per què seria Toni, me deman, que es mes de gener passat ens convidares al teu aniversari del vuitanta anys d'edat, solemnement amb tota casta de menjars fets teus, ja que ho fores

un excel·lentíssim cuiner. Després a continuació, el següent mes de maig passat, també volgueres que amb tota solemnitat celebràssim ses noces d'or, cinquanta anys des vostre enllaç, dia 14 de maig, on ho férem de lo millor celebrant una missa a sa Parròquia de Sant Miquel, fou allà que de jovenets us unireu amb matrimoni, missa que celebrà el nostre cosí Miquel Sastre Pvre. I es proper dissabte férem un sopar de lo millor al restaurant de Sa Torre d S'aigua de la Vila, per donar-nos gust a tots i en especial a sa teua dona, ja que esta manca de salut. A continuació es vostre respectiu “viatge de bodes” amb el vaixell

creuer voltant l'illa de Mallorca, sense mancar el reportatge, i contents tot dos com unes castanyetes. Per què serien tantes ganes de celebracions?, com un que s'afanya a fer i arreglar tot lo que més el preocupa per a deixar a tothom content, per emprendre la seva partida al cap de dos mesos al més allà. Amb sentiments i ulls humans pareix així però ens consolam ja que sabem que Déu i es destí són els que comanden. Per tant Toni ja que ens has deixat interiorment molt trists no vull aturar-me a parlar de tu en aquest indret tan funest, sinó que vull girar fulla i parlar de tu amb ses teves joves i encantadores vivències de jovenet guapetó, xerrador, simpàtic i alegre, més bé una persona llesta cent per cent, culte i espavilat. De petit amb edat escolar, es teu mestre d'escola que ho fou el conegut Mestre Lliteres, quan se trobava pes carrer amb mon pare, es mestre li parlava de se teva intel·ligència i llestesa dient-li: mestre Antoni a aquest nin és una pena que no li doneu estudis per una carrera ja que és un cas de nin que valdria bé la pena, però clar, mon pare no podia vivent com a jornalier pagar càrteres.

Girant una altra fulla de sa teva història, ja tot un homo i fent es servici militar, te vares il·lusionar a sa "mili" i per es teus propis mèrits o punys vares arribar a Brigada d'Infanteria. Vares enganxar sa Guerra Civil espanyola al front voluntari amb so tercer batalló de Campos, on passares molts de dies per es territori català, sempre a primera línia, al davant de tot i animant als companys a lluitar contra els enemics. Tot xalest, fent gloses, cançons o poesies, cantant-les per animar als més covards o porucs ja que des seu batalló, mataren un bon grapat de santjoaners. Ell va dur sort

perquè ses bales li feien llobada, gràcies a Déu. Mos enviava poesies a la mare de Déu de Consolació, sempre molt alegre. Quan rebia es paquets que li enviàvem, sempre donava gràcies als qui li enviàvem qualche capsa de filet de tabac o "puro", com per exemple envià aquesta glosa:

*Un "puro" d'en Pep Betlem
i un d'en Pere Maiol
sense manies les trec
amb "xupades" es pinyol*

Amb una paraula, sempre es va demostrar actiu i amb valentia per avançar als enemics, fent constant feina i mèrits per avançar amb tota la tropa i en bé dels seus. Tant va esser així, que acabada sa guerra el condecoraren, li taparen el pit de medalles i galons pels seus mèrits obtinguts.

I girant una altra fulla, parlant de tal maleïda guerra, ja que a mon pare i ma mare li robà dos fills un parells anys, davant i a darrera ses bales. De sis germans que érem aquests dos ho passaren molt agrament. En Miquel acabava d'anar con a recluta als divuit anys al quarter del Carme. Mos telefonaren que si el volíem acomiadar el s'enduïen amb sa primera expedició bandera de "falange" a Galícia. Mon pare i ma mare partiren cap a Ciutat com un llamp amb tots el doblers que tenien per donar a n'en Miquel, arribaren al quarter, li donaren lo que duïen, un abraç molt aviat i escapats cap el moll a acomiadar-los. Al vaixell plors i "desdita" i per envant. Dient un adéu quasi per sempre. Al cap de poc temps, rebérem notícies de qualche soldat mort de Sant Joan "por España y por el bienestar de todos". Ma mareta ja no va estar pus bona des de aquell acomiadament. Bé, es dos

germans un molt optimista que era en Toni, i en Miquel terriblement pessimista, pel seu natural i endemés que per Galícia estaven molt mal tractats. No sé quants dies visqueren menjant només cebes tendres o naps mullats amb sal i per beure sol podien beure es brou de ses llaunes de ciurons embotats perquè no els deixaven beure aigua de ses fonts, per por que els enemics no les haguessin enverinat s'aigua. Els qui em viscut ses tragèdies de sa guerra n'hem sentides contar de tot color.

Bé i per acabar aquesta macabre història també vull parlar d'un final feliç casi com en es contes. Acabada sa guerra espanyola, es dos germans sense saber res ni on se trobaven, un amb l'altre coincidiren en es moll de Barcelona, on havien d'embarcar rumb a Mallorca. Quan es reconegueren crec que s'abraç degué ser ben fort. Morts de fam i de brutor en Toni digué a n'en Miquel com te trobes de pessetes? I en Miquel digué no duc més que pois i xinxes. En Toni li diu entrem a n'aquesta fonda i demana per menjar tot el que vulgues que jo faré lo mateix. Menjaren i begueren i llavors en Toni digué a n'en Miquel ara surt i esperem defora. En Toni quan va veure que no el miraven també s'escapà i contents partiren tos dos amb s'equipatge cap al vaixell i a ca nostra ens anam. En Toni va seguir amb sa "mili" a Ciutat fins el retiro i en Miquel, una vegada a Mallorca, el varen enviar al quarter de Felanitx i quan el llicenciaren, entre fet i fet, duia setanta dos mesos de servici, però repetesc g.a.D. que ho pogueren contar ja que des seus companys no va esser així.

Bàrbara Mates Sastre

"NECESSIT PARLAR AMB TU "**G. Morlà**

Si sabbes com trobar-te, si conegués el teu desig d'escoltar o de parlar, si pogués descobrir sota quina disfressa amagues la teva imatge quan passes pel carrer, si em deixaves travessar el mur que ens separa,... com desig apagar l'ordinador, deixar d'escriure, abandonar la cadira on estic assegut i et sortir-te a camí!. No saps la fredor que envolta la meva escriptura i les ganes que tenc d'acostar-me a tu. Al meu devora hi ha unes parets que no piulen, adornades amb mudes fotografies que mai canvien d'expressió. Rodejat de preguntes sense resposta, en companyia de quimeres i il·lusions ...

Quant d'enginy necessit per imaginar com són les teves faccions, la teva edat, el teu sexe, els teus gusts, el que t'agrada pensar, el que desitges, el que et preocupa!,... amb prou feines et conec, no sé

com et dius ni si mai llegiràs aquests mots.

No, no m'agrada parlar amb la paret ni haver d'endevinar el teu pensament, malgrat ho faci cada dia. Per què serà tan difícil la comunicació entre les persones? Per què ens resistim a obrir les portes del nostre petit racó, a mostrar algunes penes, sentiments o alegries? Parlar d'allò que ens lleva la son, del nostre somnis i il·lusions, del que la vida ens ha ensenyat i de les nostres errades, del que en agradaria fer?.

Quantes il·lusions i quants de petits móns moren dins el nostre interior abans de néixer! Ens agradaria contar aquell petit secret, però no saben a qui.

Per què ens consta tant confiar i refiar-nos un de l'altre? Quina riquesa podríem compartir si parlàssim i escoltàssim amb el cor damunt la mà!

Quantes coses podríem fer junts, en companyia i quant aprendríem un de l'altre!.

Ah! Quan em trobis no em parlis del temps, no em diguis si fa calor o plourà, no em contis que és el que has sentit a la botiga o quina és la darrera notícia que circula pel poble, no em discursegis sobre els esports, els accidents de tràfic o el que surt a la primera plana del diaris. Si no tens res a dir més personal o íntim, més viu i unit a la teva persona, calla! Si em preguntes per curiositat i no per interès, queda't amb silenci, no em molestis, deixem passar de llis.

Respecta el meu interior i el meu silenci. Permetem que segueixi imaginant com ets, que endevini el que no dius i penses, i mentre, em quedaré amb les ganes de fer-te part del meu món o participar del teu.

Necessit parlar amb tu!

Un mes de treball a Leeds, per un jove santjoaner en l'etapa de l'adolescència

Bé la meva estada en un país de diferent cultura ha estat molt positiu per part meva .Ha estat una estada amb ganes d'aprendre anglès com a objectiu prioritari, però jo no només hi anava per aprendre anglès sinó que també per conèixer més altres ideologies, que jo crec que és una cosa molt positiva per un al·lot de setze anys. Perquè, jo moltes vegades pens, que nosaltres, "els joves de setze, disset ect. anys, pensam que ja som homes o dones, i jo crec que això no és cert "perquè jo crec que un al·lot de setze anys està dins l'etapa de l'adolescència. I pens que l'etapa de l'adolescència és un camí de preparació que ens du a l'etapa d'adult. També pens que moltes

vegades nosaltres "els joves" creim que el més fort és el governador, jo de cada dia veig més que la força no influeix per res en les diferents races de gent, sinó que crec que és la cultura , i un que té un poc de cultura, el primer que fa es respectar, això és una de les primeres coses que he hagut de posar en pràctica, és a dir, respectar els altres si volia que em respectessin. Després també vaig veure que l'educació és imprescindible, perquè si un no te educació el primer que fa es tenir una falta de respecte al company o a un grup de companys que ocasionalment puguin estar fent alguna activitat . Jo quan vaig arribar a Mallorca estava molt cansat, perquè vaig

haver de fer escala a Barcelona, i després l'avió va sortir amb una hora de retard. Llavors quan vaig arribar a Sant Joan els meus companys el primer que en van demanar va ser si havia après anglès, però jo quan vaig pensar en respondre aquesta pregunta se'n va formar una incògnita perquè jo sabia que havia tingut una evolució, però el que no sabia i el que no sé és si és una evolució grossa o petita, esper més endavant poder contestar. El que vaig veure va ser, que les drogues abunden per tot el món, però crec que l'educació no té l'abundància d'aplicar-la com les drogues.

Amador Antich Bauzá

"A SANT JOAN NO HI HA RES PER DIVERTIR-SE"

G. Morlà

Avui he sentit com na Marga i na Pilar, que formen part de la joventut santjoanera, manifestaven a través del C4 de TV, la seva necessitat de sortir de Sant Joan per divertir-se o anar de marxa: *"per Sant Joan a s'estiu hi ha poca cosa, has de cercar altres llocs per poder-te divertir"* *"mos n'anam perquè a Sant Joan ve poca gent"*. Segur que jo devia pensar el mateix a la seva edat: Per divertir-se es necessita que hi hagi molta gent i al nostre poble ni ha poca, no hi ha res. Lo de fora sembla molt millor!.

Un dia vaig descobrir que la diversió, l'alegria, l'avoriment neix de dintre nostre i no de l'entorn. La felicitat té relació amb personalitat i no amb els factors externs. Res té a veure que hi hagi molta gent o poca, molt de renou o gens. El plaer més profund neix dins la intimitat fruit de l'estimació i de l'amistat. Vaig aprendre que no és el mateix "amic" que "conegut" i que es més entretingut estar mitja hora amb un amic que tot un vespre amb 100 coneguts. Però deixem que el temps camini i que cada u vegi les coses a la seva manera i per si mateix.

Ser creatiu, generar la pròpia diversió, a mida i sense imposicions, esser actiu i no passiu, aportar i no només cercar que et donin les coses fetes, requereix una mica d'esforç i imaginació.

Això que pareix senzill no ho és tant. No se pot esforçar el qui no té forces ni imaginar el qui ha tingut uns pares i un ambient poc imaginatius.

No ens enganyem, no tots tenim el mateix rebost. Uns el tenen gran i altres més petit, uns ple i altres mig buit i qualcú ni tan sol té rebost.

No és cert que tothom rebi la mateixa formació o pugui estudiar, i que si un no ho fa és perquè no vol. Abans estudiaven una carrera els fills dels senyors, i ara ... també. Desplaçar un fill a la península a estudiar pot suposar-te un cost que ronda els dos milions de

pessetes l'any. A aquest petit problema hi podeu afegir la dificultat que molts de pares oposen a invertir en tal tipus d'empresa.

Ni tenim el mateix rebost ni menjam el mateix. Hi ha joves estudiants que estuegen i fan vacances vora el mar o es banyen a la piscina del seu jardí, altres fan feina a casa seva i altres es lloguen tot l'estiu a escurar plats a un hotel per poder-se pagar la matrícula i els llibres del proper curs. Els primers tindran opció a elegir la carrera que vulguin, al darrera hi ha uns pares burgesos que pagaran el seu desplaçament i estança on faci falta. Els darrers s'hauran de disputar les poques places i disciplines que hi ha a casa seva i estiguin al seu abast. Tampoc podran els darrers exercir una professió amb consonància amb els estudis cursats, perquè l'especialització massiva i desproporcionada amb els estudis crea un desajust i forta competència a l'hora de concertar un contracte de treball.

El mes d'agost, mes de les festes de poble, he assistit a un concert de rock, on només hi havia nins i joves que no superaven els vint anys d'edat. Me feu recordar aquells festivals de rock de fa una trentena d'anys, llavors també jo era jove. He recordat aquells anys 60 on les generacions del majors se sentien orgullosos del seu nou estatus, pacifista i acomodats, tot i haver patit la guerra i superat la postguerra. Els seus fills, igual que jo, érem la primera generació que no havíem conegut la guerra. Aquella joventut detestava la forma còmoda de viure dels seus pares i desitjaven lluitar per altres valors. Fou llavors quan va sortir la revolució hippy que començaren ells "fills de papà", gent que només havia conegut les comoditats i odiaven la visió del món dels seus pares. No tardaren en afegir-s'hi alguns universitaris.

Un munt de noves idees començaren a circular entre els joves. Apassionats amants de la

llibertat, introduïren la pràctica de "l'amor lliure", la marihuana, el LSD,... aventurers i fora maletes viatjaven arreu del món, practicaven l'autostop, es deixaren els cabells llargs, posaren fi al sostenidors, anteposaren la imaginació al poder i proclamaven el "feis l'amor i no la guerra".

Així eren. Gent contestatària que pretenia dir "no" a quasi tot, de forma especial als pares acomodats en una plaent burgesia que les condemnava a ser consumidors sense esperit, cervells sense ideals, submisos vegetants i sense esperances de poder canviar el món.

D'aquella joventut varen néixer els moviments ecologistes, las relacions prematrimonials, la rebel·lia juvenil i el germen de lo que després seria la insubmissió militar i el moviment okupa.

40 anys després potser el món no hagi canviat tant. La burgesia, el domini dels electrodomèstics, la vida còmoda segueix en peu. La majoria dels nostres joves són fills del consum, aspiren a comprar-se una casa, un cotxe, tenir un contracte de feina fixo, casar-se per la església amb molts de convidats, viatjar,... i que no li faltin els amics per anar a sopar o sortir de marxa els dissabtes a la nit.

També hi ha parelles que conviuen i passen dels "papers", els insubmissos al servici militar, okupas, aventurers, gent que viatge, ecologistes, ONGs, els voluntaris... gent que prefereix aprendre dels llibres abans que de la universitat.

Aquí vaig deixar els meus pensaments, eren les tres de la matinada, rodejat de gent que a penes s'aguantava dreta, on l'alcohol, les pastilles, els porros i els estrident so de la música les havia transportat a un altre món. Pareixien contents, alegres, botaven, cantaven...

Alguns, després de haver dormit, no recordarien el que havien viscut aquella nit, altres no l'oblidarien mai.

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

- Centre Coordinador -

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES

Per al jovent

- ♣ Alcover, Antoni M.- **De quan el Bon Jesús i Sant Pere anaven pel món.** Mallorca: Moll, 1997
- ♣ Alcover, Antoni M.- **En Gostí Lladre.** Mallorca: Moll, 1997
- ♣ Alcover, Antoni M.- **En Tià del forn d'en Mata-ronyes.** Mallorca: Moll, 1997
- ♣ Gossinny - Col·lecció de 19 títols d'Astèrix. Barcelona: Grialbo, 1993
- ♣ Julivert, Maria A. - **Llops.** Barcelona: Parramon, 1996
- ♣ Julivert, Maria A. - **Primats.** Barcelona: Parramon, 1996
- ♣ Julivert, Maria A. - **Rapinyaires.** Barcelona: Parramon, 1996

Per a Adults

- ♣ Alfonseca, Manuel - **1000 grandes científicos.** Madrid: Espasa Calpe, 1996
- ♣ Boj, Isabel - **El naixement de l'urbanisme en el territori català: l'edat del bronze.** Barcelona: Graó, 1996
- ♣ Ferrà Ponç, Damià - **Escrits sobre Llorenç Villalonga.** Barcelona: Publicacions Abadia Montserrat, 1997
- ♣ Grau, Ramon - **Investigar: una aproximació al treball científic.** Barcelona: Parramon, 1996
- ♣ Lladonosa, Josep - **La cuina catalana d'ahir i d'avui.** Barcelona: Proa, 1997
- ♣ Moreno, Julià - **El Cercano Oriente: 1914 - 1991.** Madrid: Akal, 1996
- ♣ Sabaté, Flocel - **Vida domèstica del segle IX al XVIII.** Barcelona: Graó, 1996
- ♣ Sastre, Jaume - **Alguns aspectes de la vida quotidiana a la Ciutat de Mallorca (època medieval).** Palma: Institut d'Estudis Baleàrics, 1997
- ♣ Tolosa, Ferran - **La veu, l'eina oblidada.** Mallorca: Edicions Ferran Sintès, 1995
- ♣ Varis Autors - **Miscel·lània Joan Estelrich.** Mallorca: El Tall, 1997
- ♣ Varis Autors - **Diccionario práctico de americanismos**

Compact Disc

Albinoni
Blur
Casino
Duke Ellington

Henry Purcell
Romeo + Juliet
Van Morrison

**Consell Insular
de Mallorca**